

Superpup

Een nieuw bevel

Je *Superpup* en jij leerden de voorbije twee lessen dat gehoorzaamheidstraining op zich niet belangrijk is, maar een goede relatie, opvoeding en de juiste ingesteldheid van baas en hond des te meer.

Om te voorkomen dat er iemand op zijn honger blijft zitten, wijden we les 3 toch al aan training en hoe een hond een nieuw bevel aan te leren. In tegenstelling tot de doorsnee hondenschool, leren we jullie niet bevel per bevel aan. We kiezen ervoor om jullie het nodige inzicht te geven in hoe een hond leert en hoe je als baas zo'n leerproces op gang kan brengen en kan sturen. Op het einde van deze les, zijn jullie in staat zijn om je pup op eigen houtje allerlei bevelen aan te leren.

Door inzicht te verwerven in het leerproces, kan je jezelf bijsturen. Je bent niet meer afhankelijk van een trainer, om je stap per stap te begeleiden. Als je hond een bepaald bevel niet onder de knie krijgt, volstaat het om bij jezelf te rade te gaan en met behulp van onderstaande principes te achterhalen waar het misloopt. Soms is het nodig om een stap terug te doen of helemaal te rebooten. Uiteraard kan een ervaren hondentrainer veel sneller en beter inschatten wat er misloopt en hoe je dit kan oplossen, maar een combinatie van zelf nadenken en hulp vragen indien nodig, is ideaal.

Om een hond iets aan te leren, maken we gebruik van klassieke en operante conditionering. In het geval van klassieke conditionering, gaat je hond verbanden leggen tussen situaties of gebeurtenissen. Een simpel geluid als de deurbel, dat op zich geen betekenis heeft, kondigt steevast bezoek aan. Na enkele keren heeft je hond de connectie gemaakt: deurbel = bezoek. Heeft jouw hond bepaalde connecties gemaakt die leiden tot ongewenst gedrag? Bijvoorbeeld: de bel gaat en hij rent opgewonden naar de voordeur? Dan kan je deze ongewenste connectie (bel = bezoek, dus naar de voordeur) via hetzelfde principe van klassieke conditionering weer doen uitdoven. Druk zelf dagelijks een 10-tal keer op de bel, zonder dat dit gepaard gaat met bezoek. Op die manier wordt je hond al minder gevoelig voor het geluid van de bel ('misschien is het weer vals alarm').

Operante conditionering of instrumenteel leren is het leerproces waarbij een bepaald gedrag in een bepaalde context gevolgd wordt door een bekrachtiger of bestraffer. Een bekrachtiger vergroot de kans dat het hetzelfde gedrag in de toekomst weer zal optreden. Wat wij een beloning noemen dus. Een bestraffer kan een correctie zijn, maar het niet volgen van een beloning of negeren kan door de hond ook als onaangenaam ervaren worden. In hetzelfde voorbeeld van de deurbel: je pup rent naar de voordeur en hij wordt als eerste begroet door het bezoek, want hij is toch zo lief. Als het bezoek hem consequent zou negeren, zou het voor pup meteen een stuk minder interessant en opwindend worden om naar de voordeur te rennen (bel = bezoek = niets bijzonder).

	+ Er word iets toegevoegd bij de hond	- Er word iets weggenomen bij de hond
Gedrag neemt toe ↑	Positieve bekrachtiging	Negatieve bekrachtiging
Gedrag neemt af ↓	Positieve Correctie	Negatieve Correctie

Voorbeelden:

1. **Positieve bekrachtiging:**
Naar de voordeur => aaien
2. **Negatieve bekrachtiging:**
Stoppen met trekken aan de lijn => druk op de lijn weg
3. **Positieve correctie:**
Bijten aan schoenen => tik
4. **Negatieve correctie:**
Bijten in de hand => hand weg en spel voorbij

De huidige tendens is om honden strikt positief of beloningsgericht op te voeden en te trainen. Dit wil zeggen dat we niet/nooit gebruik maken van een correctie of een onaangename prikkel. Wij geloven echter dat het duidelijker is voor de hond, en efficiënter, om ongewenst gedrag wel te corrigeren. Hiermee bedoelen we dat je de hond tenminste duidelijk maakt dat zijn gedrag ongewenst is, dat je hem onderbreekt en eventueel alternatief gedrag moet voorstelt/uitlokt. In ons voorbeeld kan dit betekenen dat je de pup onderbreekt wanneer hij naar de voordeur loopt en hem vraagt om in zijn mandje te wachten. Pas wanneer hij weer rustig is, mag hij het bezoek (op jouw vraag) komen begroeten).

1. OPVOEDING

Dit gezegd zijnde, begrijpen jullie dat een hond constant aan het leren is, of jij er nu mee bezig bent of niet. Elke ervaring die je hond opdoet, krijgt een plaatsje in zijn hoofd. Zaken die vaak terugkomen, krijgen iets meer gewicht. Gebeurtenissen of ervaringen die gepaard gingen met extreme emoties (bv. angst), krijgen ook meer gewicht. Deze associaties vragen meer tijd en moeite om weer uit te doven. Een voorbeeld: je gaat elke dag met je pup wandelen en moet telkens opnieuw een vervaarlijk blaffende hond passeren, enkele huizen verderop. Je pup is erg onder de indruk en kan er niet snel genoeg voorbij zijn! Het passeren van dat huis wordt geassocieerd met iets erg onaangenaam, waardoor je pup er telkens gespannen en met een grote boog voorbij loopt, zelfs als de hond er op dat moment niet is. Het geconditioneerd gedrag zal blijven bestaan. Een dergelijke associatie heeft veel tijd nodig om uit te doven en er zijn veel positieve of neutrale ervaringen nodig, om de negatieve naar de achtergrond te verdringen. De herinnering (associatie) blijft levenslang aanwezig.

Aangezien een hond constant aan het leren is, moet jij hem hier ook te allen tijde in begeleiden en je bewust zijn van je eigen reacties op een bepaalde gebeurtenis, op gedrag dat je hond stelt, enz. Dit betekent dat jij je als baas bewust moet zijn van de situaties en ervaringen waar je je pup aan blootstelt. Zorg dat je pup niet overspoeld raakt door prikkels, stress en emoties. Kan hij een bepaalde situatie (nog) niet aan? Bescherm hem dan tegen een mogelijk negatieve ervaring.

Je moet ook consequent zijn. Als je pup één keer van iets 'geproefd' heeft dat voor hem van hoge waarde is (bv. bij de baas in de zetel mogen kruipen), zal deze sterke associatie je nog lang achtervolgen.

Kort samengevat:

1. Je pup is altijd en overal aan het leren, en opvoeding gebeurt op elk moment
2. Bescherm je pup tegen situaties en ervaringen waar hij nog niet klaar voor is
3. Wees consequent in je opvoeding en vermijdt dat je pup in de fout kan gaan

In de praktijk betekent dit dat je puppy nooit zonder toezicht laat en zelf bepaald waar hij naartoe gaat en wat hij ziet en meemaakt, en op welk moment. Als hij niet de kans krijgt om in de fout te gaan, kan hij ook geen slechte gewoontes aankweken. Tot zover weer de schijnwerper op een goede en bewuste opvoeding, i.p.v. zuivere gehoorzaamheidstraining 😊

2. TRAINING

Tijdens een trainingsmoment, gaan we een situatie in scene zetten, onze hond stimuleren om op de gewenste manier te reageren en hem dan belonen. We creëren zo een positieve associatie tussen situatie en gedrag (= positief en beloningsgericht trainen). Bijvoorbeeld: we willen dat onze pup aandacht heeft voor ons en netjes volgt (al dan niet aan de lijn). We gaan zijn aandacht trekken door hem vriendelijk en bemoedigend toe te spreken en hem te lokken met een snoepje. Wanneer onze pup flink volgt en zijn aandacht bij ons houdt, volgt de beloning (het snoepje). Eenmaal je pup consequent het gewenste gedrag stelt (aandachtig volgen), gaan we de situatie duidelijker afgrenzen en benoemen, door er een woord op te plakken, namelijk 'volg'. Je legt via het principe van klassieke conditionering het verband tussen het woord 'volg' en het gedrag volgen, door deze twee steeds aan elkaar te koppelen. Het woord krijgt zo dezelfde betekenis als het gedrag.

Zo zie je dat veel zaken getraind kunnen worden in het dagelijks leven, door je pup associaties te leren en te bekrachtigen. Benoem duidelijk gedrag van je hond, precies op het moment dat hij het gedrag stelt. Pup gaat richting zijn mandje om even te rusten. Dit is gewenst gedrag en je kan dit versterken, door het te belonen. Je benoemt het gedrag ('mand' of 'plaats' of 'nestje', gebruik wel steeds hetzelfde woord!) en je beloont je pup van zodra hij het mandje heeft betreden. Als je pup is afgeleid doordat je plots 'mand' zegt, stimuleer je hem af te maken waar hij mee bezig was, door hem eventueel netjes in het mandje te lokken en daarna pas te belonen.

Om je hond een nieuw bevel aan te leren, gebruiken we opnieuw de principes van klassieke en operante conditionering. We willen onze pup leren zitten op bevel. Er zijn verschillende manieren om hier naartoe te werken, en de ene manier sluit de andere niet uit. De ene methode kan zich beter lenen voor één bevel (of hond), waar een andere methode uitermate geschikt is voor een andere oefening.

BACKWARD CHAINING

We werken van achter naar voor en starten met een pup die toevallig zit. We benoemen dit met het woord 'zit' en er volgt een beloning. Pup denkt 'oh fijn' en gaat al eens vaker spontaan zitten, hopen op eenzelfde scenario. Je gaat zijn gedrag telkens benoemen en belonen. Ondertussen leert je pup de associatie tussen het woord zit en het gedrag zitten én je pup leert dat zitten iets kan opleveren. Eenmaal deze associaties gemaakt zijn, kan je je pup met het woord 'zit' herinneren aan het gedrag zitten. De kunst bestaat er in, het woord 'zit' niet te gebruiken als bevel

(voorafgaand aan het zitten), van zolang de associatie tussen woord, gedrag en beloning niet sterk genoeg is om het kwartje te doen vallen.

🐾 SHAPING

Via operante conditionering kunnen we onze pup welbepaald gedrag aanleren, dat hij doorgaans niet uit zichzelf stelt. We doen dit door iedere stap in de juiste richting, hoe klein ook, te bekrachtigen en te stimuleren. Zo motiveren we onze pup richting het gewenste gedrag. Als we willen dat onze pup in een kartonnen doos kruipt, zonder dat we hem aanraken of dwingen, gaan we dit gedrag 'shapen' of vormen, door elke stap in de juiste richting te belonen. Belonen voor het kijken naar de doos, belonen om naar de doos toe te gaan, belonen voor snuffelen aan de doos, belonen voor een pootje in de doos,... Warmer, warmer,... ! En uiteindelijk 'jackpot', als je pup zijn 4 pootjes in de doos staan. Een 'aha!' momentje; pup heeft zélf iets geleerd.

🐾 PROMTING

Door iets voor te doen en onze pup te helpen om tot bepaald gedrag te komen, geven we hem als het ware een hint. Het lokken in een bepaalde houding, zou in deze categorie kunnen horen. Of in het voorbeeld van de doos: we plaatsen puppy in de doos en belonen hem uitgebreid. Als je pup snel gefrustreerd raakt wanneer hij niet begrijpt wat je van hem verwacht, laat hem dan wat succes ervaren (oefening makkelijker maken) en/of geef hem een hint. Bedenk wel dat honden iets makkelijker onthouden en automatiseren, waar ze zelf op zijn gekomen (bv. via shaping).

🐾 FORWARD CHAINING

Door verschillende apart aangeleerde gedragingen aan elkaar te koppelen, kan je er één gedragssequentie van maken. We nemen apporteren als voorbeeld. Op enkele uitzonderingen na, gaat je pup niet netjes aan de voet blijven zitten, wachten tot jij iets hebt weggegooid, er vervolgens achteraan gaan, het oppakken en in één rechte lijn terugbrengen en weer loslaten. We leren alle stapjes apart aan, om ze later te gaan koppelen. 'vast' en 'los', 'kom hier', 'wachten',... wordt later 'apport'.

DOEL

Op het einde van les 3, kan jij jouw *Superpup* iets nieuws aanleren en ben je vertrouwd met de leerprincipes van klassieke en operante conditionering. Je bent je er nu ook van bewust dat honden altijd en overal leren en associaties maken en opslaan.

WERKPUNTJES

Volgende puntjes worden tijdens de 3de praktijkles geïllustreerd en aangeleerd:

1. Associatie 'clicker(woord) - beloning', d.m.v. klassieke conditionering
2. Zitten en backward chaining
3. Zitten m.b.v. lokken
4. Het bevel (of de associatie) 'Zit'
5. 'Liggen'
6. 'Blijf'
7. Associatie gesproken bevel + lichaamstaal + gedrag
8. Shaping m.b.v. clicker
9. De doos!
10. Frustratie en hints

HUISWERK: LEER JE PUP 'ZIT', 'LIGGEN' EN 'BLIJF' EN GA NA WELK ONGEWENST GEDRAG (OF ONGEWENSTE ASSOCIATIE) ER BIJ JOUW PUP IS INGESLOPEN; DOOF HET UIT!

MEEBRENGEN:

- 🐾 Clicker
- 🐾 Speelgoedje